

Actiepunten basisvaardigheden
Gemeente Olst-Wijhe 2023 – 2024
Versie mei 2023

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	3
2	Landelijk beleid.....	5
3	Regionaal beleid	6
4	Lokale aanpak.....	11
5	Actiepunten 2023/2024.....	13
6	Financiën	16
7	Bibliografie	18

1 Aanleiding

Laaggeletterdheid is een van de meest hardnekkige en indringende vraagstukken in onze samenleving. Een aanzienlijke groep mensen in Nederland kampt met dit probleem. Daarbij horen ook mensen die moeite hebben met rekenen en digitale vaardigheden. Als iemand beperkt is in zijn basisvaardigheden¹ heeft dat grote gevolgen. Mensen hebben vaker te maken met werkloosheid, schulden, gezondheidsproblemen en een lager inkomen. Ze zijn ook minder vaak politiek en maatschappelijk actief. Daarnaast geldt dat door de toenemende complexiteit van het werk, door bijvoorbeeld robotisering en digitalisering, basisvaardigheden belangrijker worden bij het uitvoeren ervan. Werkende laaggeletterden lopen het risico om niet goed mee te kunnen komen met nieuwe ontwikkelingen op de werkvloer.

Het percentage laaggeletterden in Olst-Wijhe (tussen de 15- 65 jaar) ligt volgens onderzoek hoger dan het landelijk gemiddelde van 12%, namelijk op 17% (ROA, Etil, ECBO, 2020). Dit betekent dat rond de 2.250 inwoners tussen de 15-65 jaar van Olst-Wijhe laaggeletterd zijn.

In oktober 2015 is een taalsamenwerking opgestart waarin de gemeente Olst-Wijhe, de Bibliotheek, Ut Huus en TopTaal participeren en de stuurgroep vormen. De samenwerking krijgt praktisch vorm middels het Taalpunt (sprekuren, taalgroepen) en de dagelijkse coördinatie is in handen van de Taalpuntcoördinator (consultatie, advies, verwijzing, begeleiding taalvragers en taalvrijwilligers). In het ambitiedocument 2018 – 2021 is hierin een plan gemaakt om de laaggeletterdheid binnen onze gemeente aan te pakken en een Taalpunt door te ontwikkelen. Het ambitieplan Taalpunt Olst-Wijhe kent een looptijd tot en met december 2022. In augustus 2022 is er een evaluatie opgesteld met een aantal verbeterpunten. Deze verbeterpunten zijn opgenomen in dit actieplan basisvaardigheden.

Taalvaardigheden zijn niet meer los te zien van andere basisvaardigheden zoals rekenen en digitale vaardigheden. En de aanpak van basisvaardigheden werkt door in veel leefgebieden van mensen, dus in veel beleidsterreinen zoals o.a. gezondheid, kinderopvang, inburgering, participatie en onderwijs. In de samenwerking tussen beleidsterreinen liggen goede kansen. Basisvaardigheden dienen een plek te krijgen binnen het beleid van het sociaal domein en daarom vinden eventuele aanpassingen of actualisatie van het beleid basisvaardigheden in de nieuwe Sociale Toekomstvisie die wordt opgesteld in 2023 en afgerond in 2024. Om deze reden is ervoor gekozen om een uitvoeringsplan 2023-2024 te schrijven met daarin de actiepunten voor komende twee jaar.

De afgelopen jaren hebben er meerdere personele wisselingen plaatsgevonden binnen de stuurgroep van het Taalpunt. Sinds februari 2023 staat de vacature voor de taalpuntcoördinator open. De verwachting is dat per 1 juni 2023 de nieuwe taalpuntcoördinator gaat starten. Dit actieplan is een mooi startpunt op samen met de nieuwe taalpuntcoördinator afspraken te maken.

¹Geletterdheid is het vermogen om zelf een tekst te schrijven en geschreven teksten te lezen, begrijpen, evalueren, gebruiken en toe te passen in de maatschappij en het persoonlijk leven. Geletterdheid omvat luisteren, spreken, schrijven, rekenen, en digitale vaardigheden. We vatten dit samen onder de term basisvaardigheden.

Vanaf 2024 is het de verwachting dat de gemeente Olst-Wijhe over gaat naar de Arbeidsmarktregio Zwolle. In 2024 blijven de WEB-middelen nog gekoppeld aan de Arbeidsmarktregio Stedendriehoek & Noordwest-Veluwe. 2024 willen we gebruiken als een overgangsjaar om ook vanuit de WEB-middelen aan te sluiten bij de Arbeidsmarktregio Zwolle. Dit is een actiepunt voor het komende jaar en wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk 5.1.

Leeswijzer:

Allereerst staat in dit document beschreven wat het landelijk en regionale beleid is op laaggeletterdheid (basisvaardigheden). Dit om een duidelijk beeld te geven van wat er landelijk gevraagd wordt en regionaal al vastgesteld en georganiseerd is. Daarna wordt het lokale beleid verder toegelicht met daaropvolgend welke acties er uitgezet gaan worden komende twee jaar op het gebied van basisvaardigheden. Tot slot in hoofdstuk 6 worden de financiën van het Taalpunt verder toegelicht.

2 Landelijk beleid

Op het moment van schrijven van de actiepunten heeft het Rijk nog lopend beleid (tot en met 2024). In de kamerbrief Samen aan de slag heeft het Rijk uitgesproken om een merkbare slag te maken richting een vaardiger Nederland. Er is gekozen voor een brede, ambitieuze aanpak. Het landelijk actieprogramma Tel mee met Taal loopt tot en met 2023.

Uit het beleid van het Rijk volgen deze drie doelstellingen:

1. Méér mensen bereiken met een aanbod op maat, vooral de groep met Nederlands als moedertaal;

De deelnemers aan lesaanbod vormen een betere afspiegeling van de samenstelling van de doelgroep als geheel. In het aanbod wordt aantoonbaar gedifferentieerd naar (leer)behoefte en doelgroep en wordt maatwerk geleverd.

2. Weten wat werkt: investeren in kwaliteit;

Er komt een betrouwbaar beeld per regio van het bereik, het type en de kwaliteit van het aanbod en de effectiviteit van verschillende interventies.

3. Samen aan de slag onder regie van de gemeenten;

Gemeenten voeren zelfstandig regie over de aanpak van basisvaardigheden. Dat doen zij als centrale speler in een netwerk van samenwerkende partijen uit de domeinen onderwijs, werk, gezin, gezondheid en verwante terreinen. De gemeentelijke inzet op het voorkomen van achterstanden sluit goed aan op de beschikbare ondersteuning voor volwassenen. Werkgevers erkennen het belang van werknemers met voldoende basisvaardigheden en zijn bereid hierin te investeren.

2.1 Uitkering in het kader Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB)

Om bovenstaande doelstellingen te behalen ontvangen gemeenten via de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) elk jaar budget voor de (regionale) aanpak van volwassenenonderwijs en laaggeletterdheid. Dit budget is voor opleidingen om de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden te verbeteren. Iedereen die ouder is dan 18 jaar en niet inburgeringsplichtig is, kan gebruik maken van de WEB.

De uitkering is wettelijk vastgelegd en wordt jaarlijks aan de contactgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's uitgekeerd. Afhankelijk van de regionale constructie kunnen taalaanbieders aanspraak maken op de WEB-gelden door de aanbesteding van de gemeente

winnen of een subsidieaanvraag te doen. Afhankelijk van de WEB-gelden die de regio ontvangt en de keuze voor inkoop/aanbesteding of subsidie.

2.1.1 Regierol gemeenten

Op dit moment ligt de regierol nog bij contactgemeenten. Voor de gemeente Olst-Wijhe is dat de gemeente Apeldoorn. Hoe uiteindelijk het nieuwe beleid vanuit het Rijk vorm gaat krijgen is op dit moment nog niet duidelijk. Het Rijk overweegt om de WEB-middelen te decentraliseren naar de individuele gemeenten. Waardoor gemeenten zelf de regierol krijgen over de besteding van de WEB-middelen. Dit biedt kansen om echt de beleidsterreinen (levensgebieden van mensen) met elkaar te verbinden.

3 Regionaal beleid

De gemeente Olst- Wijhe is een onderdeel van de Arbeidsmarktregio Stedendriehoek & Noordwest Veluwe² tot 2023. De verwachting is dat vanaf 2024 de gemeente Olst-Wijhe zich gaat aansluiten bij de arbeidsregio Zwolle³. Voor nu is ervoor gekozen om in 2024 nog aan te sluiten met de WEB-middelen⁴ bij de arbeidsmarkt regio stedendriehoek & Noord- Veluwe. In het hoofdstuk actiepunten 2023-2024 wordt verder ingegaan op dit onderdeel.

Het regioplan van de Arbeidsmarktregio Stedendriehoek & Noordwest-Veluwe is geactualiseerd voor 2024-2027.

3.1 Visie regionaal beleid

Wij zien de aanpak verbeteren van de basisvaardigheden als een fundamentele voorwaarde voor zelfredzaamheid, sociale inclusie en duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Deze aanpak vormt de basis voor het werken aan de brede welvaart⁵ in de regio.

In de huidige samenleving wordt meer dan ooit een beroep gedaan op mensen om zich voortdurend te ontwikkelen. Een leven lang ontwikkelen betekent dat inwoners zich blijven ontwikkelen om werk te vinden of te behouden, zich te laten bijscholen, betrokken ouders te kunnen worden, mee te kunnen doen in de buurt, zelfstandig gebruik te kunnen maken van de gezondheidszorg en schuldenvrij te kunnen worden of blijven.

Educatie van basisvaardigheden is een onmisbare schakel om mensen de kans te bieden om naar vermogen regie te voeren over hun leven en te kunnen werken aan zelfredzaamheid. De gezondheidsvisie van dr. Machteld Huber sluit naadloos aan bij de doelstellingen binnen het gehele sociale domein.

Positieve gezondheid volgens dr. Machteld Huber^[8]:

"Gezondheid is het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, mentale en fysieke uitdagingen van het leven"

² Arbeidsmarktregio Stedendriehoek & Noordwest-Veluwe bestaat uit 13 gemeenten: Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst, Zutphen & Elburg, Ermelo, Nunspeet, Putten, Zeewolde en Olst-Wijhe.

³ Kampen, Zwartewaterland, Westerveld, Raalte, Hattum, Oldebroek, Steenwijkerland, Staphorst, Dalfsen, Ommen, Hardenberg, Westerveld en Zwolle.

⁴ Wet Educatie en Beroepsonderwijs: Gemeentes ontvangen middelen om in te zetten op educatie. Het budget van de WEB moet besteed worden aan opleidingen gericht op het verbeteren van de Nederlandse taal en rekenen (waarbij inbegrepen digitale vaardigheden).

⁵ Brede Welvaart gaat in de essentie over welzijn van mensen en omvat alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiele welvaart gaat om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid.

Ons doel is een inclusieve samenleving waar zoveel mogelijk mensen de basisvaardigheden beheersen, zodat:

- *minder inwoners belemmeringen ervaren om deel te nemen aan de samenleving;*
- *meer inwoners aan het werk zijn en participeren;*
- *meer inwoners een startkwalificatie behalen;*
- *meer inwoners financieel zelfredzaam zijn;*
- *meer ouders betrokken zijn bij de schoolloopbaan van hun kind;*
- *meer mensen in staat zijn gezond te leven.*

3.2 Ontwikkelingen en uitdagingen

Verschillende ontwikkelingen zijn van invloed op het regionale en lokale beleid. Het stimuleren van geletterdheid en basisvaardigheden vormt de verbinding binnen de uitvoering van de beleidsdoelen op rijks-, regionaal- en gemeentelijk niveau.

Er is een samenhang met opgaven zoals de Wet Taaleis, wet Inburgering, Participatiewet, WMO, arbeidsmarktontwikkelingen en de aanpak van onderwijsachterstanden ofwel kansengelijkheid. De aanpak van basisvaardigheden werkt door in veel leefgebieden van mensen, dus in veel beleidsterreinen. In de samenwerking tussen beleidsterreinen liggen goede kansen. Wanneer de educatie van basisvaardigheden gekoppeld wordt aan thema's waar mensen zelf een probleem ervaren, zijn de ideale omstandigheden gecreëerd om echt impact te maken.

3.2.1 Impuls op basisvaardigheden blijft nodig

We moeten echter constateren dat er meer nodig is om het tij afdoende te keren. Zo bereiken we ook in onze regio een deel van de mensen met lage basisvaardigheden nog onvoldoende. We weten dat gemiddeld 65% van de laaggeletterden tot de NT1⁶ doelgroep behoort, maar alleen een klein deel van hen zien we terug in de aangeboden trajecten.

3.2.2 Maatschappelijke ontwikkelingen

In de regio hebben we de afgelopen jaren geïnvesteerd in het verder ontwikkelen van een basisinfrastructuur om basisvaardigheden te verbeteren. Echter, de afgelopen periode heeft zich ook gekenmerkt door de coronacrisis waardoor we minder inwoners hebben bereikt dan de bedoeling was, ondanks creatieve oplossingen, zoals digitaal lesgeven, hybride vormen van lesgeven en goede samenwerking met alle partnerorganisaties.

⁶ Mensen met Nederlands als eerste taal (moedertaal).

Andere maatschappelijke ontwikkelingen waar we mee te maken hebben gehad zijn de instroom van vluchtelingen uit Oekraïne, toegenomen digitalisering en de nieuwe wet inburgering.

3.2.3 Samenwerken

We moeten nauw samenwerken met partijen zoals bibliotheken, sociale partners, werkgevers, onderwijsinstellingen en andere scholingsaanbieders. Het vraagt om veel en duurzaam investeren, volhouden en geduld. En niet te vergeten de gemeenten zelf vanuit de contacten in de uitvoering via o.a. de Wmo en Participatiewet.

Het is noodzakelijk dat vanuit uiteenlopende loketten en instanties bewustwording, signalering en vervolgens doorverwijzing plaatsvindt. Hierbij kunnen bijvoorbeeld huisartsen en medewerkers van Centra voor Jeugd en Gezin, welzijnsorganisaties, (sociale)wijkteams, woningbouwverenigingen en buurthuizen een prominente rol vervullen. Maar ook taalambassadeurs, die zelf op latere leeftijd een cursus hebben gevolgd. Zij kunnen met hun verhaal anderen stimuleren om hetzelfde te doen.

3.2.4 Aanbod op maat

Het is belangrijk dat we op individueel niveau kijken naar de leer- en ontwikkeldoelen, mogelijkheden en behoeften. We zetten daarom in op een divers educatief aanbod dat goed aansluit bij de leervraag. Dit aanbod moet voldoen aan de (landelijk) vastgestelde kwaliteitskaders en herkenbaar zijn voor deelnemers en toeleiders. We hebben daarnaast speciale aandacht voor de educatieve thuisomgeving omdat we generatie doorbrekend op verbeteren van basisvaardigheden willen inzetten. Daar waar activiteiten succesvol blijken te zijn, rollen we deze verder uit. Daar waar nodig passen we onze aanpak aan, waarbij we opleiders vragen creatief met ons mee te denken. Formele en non-formele educatie aanbieders moeten elkaar hiervoor blijven vinden en versterken. Onderzoek toont aan dat met een dergelijke aanpak 70 procent van de deelnemers binnen zes maanden de taal beter in de praktijk kan toepassen en meer dan de helft van de deelnemers zich psychisch gezonder voelt. Ook blijkt uit de eerste impactmeting van de regio dat we met de educatieve trajecten verschil maken voor de inwoners.

Per gemeente kan de behoefte aan educatietrajecten verschillend zijn. We willen daarom de mogelijkheid voor lokaal maatwerk behouden, waarbij elke gemeente de toegekende WEB-middelen gedeeltelijk zelf kan inzetten.

3.3 Regionaal taalaanbod

In de Arbeidsmarktregio Stedendriehoek & Noord- Veluwe wordt het formeel aanbod ⁷gezamenlijk ingekocht. De gemeenten koopt alleen het non-formele⁸ taalaanbod zelf in. Het Regionale formele taalaanbod wordt in 2023 uitgevoerd door TopTaal, voor 2024 volgt dit jaar een aanbestedingstraject.

Het regionale Taalaanbod ziet er als volgt uit:

1. Beheersing van het Nederlands als tweede taal niveau A1/A2.

Formele taaltrajecten gericht op het vergroten van de zelfredzaamheid, participatie en/of arbeidsinschakeling. Deze route is bedoeld voor de NT2⁹-doelgroep, waarbij het gaat om niveauverhoging van zowel de schriftelijke als de mondelinge vaardigheden. Het einddoel is het behalen van niveau A1 en/of A2. Hiervoor wordt een landelijk erkende toets afgenomen.

2. Beheersing van het Nederlands als tweede taal niveau B1.

Formele taaltrajecten ter voorbereiding op mbo-onderwijs gericht op kansrijke beroepen of ter voorbereiding op of ondersteuning bij werk. Het einddoel is het behalen van het Staatsexamen NT2 programma I.

3. Beheersing van het Nederlands als eerste taal 1F of 2F en/of digitale vaardigheden basisniveau 1.

Formele trajecten taal en digitale vaardigheden, gericht op vergroten van de zelfredzaamheid, het volgen van een opleiding en/of arbeidsinschakeling. Deze route is bedoeld voor de NT1¹⁰-doelgroep, waarbij het gaat om niveauverhoging van de schriftelijke en digitale vaardigheden. Ze kunnen zich hierdoor in hun dagelijks leven beter redden, een opleiding gaan volgen, werk vinden of zich verder ontwikkelen in hun werk. Bij deze trajecten is de aansluiting bij de lokale infrastructuur belangrijk. Daarnaast wordt er samengewerkt met lokale partijen en met de taalmaatjes vanuit het taalpunt /taalhuis. Einddoel is het behalen van niveau 1F of 2F. Hiervoor wordt een landelijk erkende toets afgenomen.

4. Non-formele maatwerktrajecten basisvaardigheden, bedoeld voor de NT1- en NT2- doelgroep.

Deze trajecten worden uitgevoerd door (een) aanbieder(s) van formeel onderwijs en worden op aanvraag van en in overleg met de afzonderlijke gemeenten vormgegeven. De programma's kunnen jaarlijks wijzigen. Voortgang zal gemeten worden op basis van het meten van competenties.

⁷ Formeel leren is het systematisch en gestructureerd leren binnen een omgeving die ontworpen is om te leren, met als doel het behalen van erkende diploma's of certificaten. Formeel onderwijs wordt meestal aangeboden door een ROC of taalaanbieder, uitgevoerd door professionele docenten.

⁸ Non-formeel leren is niet gericht op het behalen van een erkend diploma of certificaat. Vrijwilligers en professionals kunnen dit onderwijs uitvoeren. Een professionele docent ondersteunt daar vaak bij.

⁹ **NT2**: Nederlands als tweede taal. Hiermee wordt het Nederlandse-taalonderwijs aan anderstaligen bedoeld.

¹⁰ **NT1**: Nederlands als eerste taal. De term kan verwijzen naar de groep volwassenen die Nederlands als moedertaal heeft, en naar het lees- en schrijfonderwijs aan deze groep mensen.

- 5. Non-formele maatwerktrajecten basisvaardigheden, bedoeld voor de NT1- en NT2- doelgroep.** Deze trajecten worden uitgevoerd door een combinatie van formele en non-formele aanbieders, die hiervoor subsidie kunnen aanvragen. De contextrijke cursussen zijn gericht op de thema's uit dit plan. Deelnemers ontwikkelen basisvaardigheden die nodig zijn om binnen een bepaald levensdomein zelfredzaam te kunnen zijn. Bij al deze routes is aansluiting bij de lokale infrastructuur en integrale samenwerking met regionale en lokale partijen belangrijk.

4 Lokale aanpak

In de gemeente Olst-Wijhe is er een samenwerking tussen de gemeente, TopTaal, de bibliotheek Salland, Stichting Lezen en Schrijven en Ut Huus op het gebied van basisvaardigheden. Zij vormen samen de stuurgroep Basisvaardigheden Olst-Wijhe. De Stuurgroep basisvaardig Olst-Wijhe is een samenwerking tussen verschillende maatschappelijke partijen (kernpartners) die samen de taalsamenwerking vormen. Samen met de maatschappelijke partijen komen we één keer in de drie maanden als stuurgroep bij elkaar. Daarnaast is er ook een werkgroep basisvaardigheden waar uitvoerende medewerkers één keer in de drie maanden bij elkaar komen om casuïstiek te bespreken en afspraken te maken.

De gemeente Olst-Wijhe kijkt samen met deze organisaties naar wat haar inwoner nodig heeft. Ook kijkt de gemeente naar de eigen lokale beleidsterreinen die samenhangen met laaggeletterdheid, zoals gezondheid, kinderopvang, inburgering, participatie en onderwijs. Taalondersteuning kan hiermee vaak niet los gezien worden van een brede integrale aanpak per inwoner en wordt om deze reden meegenomen in de nieuwe Sociale Toekomstvisie.

4.1 Huidige aanbod in de gemeente Olst-Wijhe

1. Non Formeel onderwijs (Taalpunt Olst- Wijhe)

Het Taalpunt is een herkenbare fysieke plek in de Bibliotheek waar laaggeletterden, vrijwillige taalcoaches of bedrijven en instellingen die met laaggeletterden te maken hebben naartoe kunnen gaan. Elke week houdt de Taalpuntcoördinator inloopsprekuren. Er zijn lesmaterialen en een computer aanwezig. De coördinator verzorgt de intake van nieuwe deelnemers (bepalen taalniveau, leerdoel en passend traject formeel of non-formeel) en koppelt de deelnemer aan een geschoolde vrijwilliger (taalcoach), een groepsactiviteit (de zgn. taal cafés) of scholingsinstituut. Ook kunnen deelnemers met hun taalcoach bij het Taalpunt aan de slag met het verhogen van hun taalniveau.

Zowel in Olst als in Wijhe zijn er naast de individuele trajecten ook Taalcafés, leergroepen en groepsactiviteiten van het Taalpunt. Organisatie van de Taalcafés in Olst en in Wijhe is in handen van vrijwilligers, supervisie ligt bij de Taalpuntcoördinator. Het Taalcafé is de plek waar men de spreekvaardigheid kan vergroten door met elkaar in gesprek te gaan in combinatie met een activiteitenaanbod dat hierop gericht is. Doel is het samen oefenen van de Nederlandse taal door het gesprek.

2. Formeel Onderwijs, ingekocht door de regio (TopTaal)

Niveaueverbetering

Deze cursussen zijn voor mensen die hun taalniveau willen verbeteren, zoals beschreven bij het regionale beleid, om beter mee te kunnen doen in de samenleving. De cursus wordt

afgesloten met een examen. Deze cursussen zijn gratis voor inwoners van deelnemende gemeenten die niet inburgeringsplichtig zijn.

Taal & ..

Naast de niveauverbeteringscursussen biedt TopTaal maatwerktrajecten aan. Zo bieden zij bijvoorbeeld Taal & Werk aan, waarbij cursisten leren sollicitatiebrieven te schrijven en te solliciteren. Anders maatwerktrajecten zijn o.a. op het gebied van thuisadministratie, ouderbetrokkenheid of opleiding.

3. Bibliotheek Salland

De Bibliotheek werkt aan drie grote maatschappelijke opgaves: stimuleren van lezen (geletterde samenleving), participatie in de informatiesamenleving en het motiveren van een leven lang ontwikkelen. Ook in Olst-Wijhe zet de Bibliotheek hier op in: de collectie, materialen en activiteiten worden steeds meer een middel om de lokale gemeenschap te versterken. De focus voor volwassenen ligt op basisvaardigheden. De Bibliotheek werkt met diverse partners samen. De Bibliotheek heeft een eigen aanbod, bijvoorbeeld op het gebied van digitale vaardigheden maar ook voor wat betreft jeugd, gezinnen en onderwijs waardoor de koppeling tussen preventie en curatie wordt gemaakt. Bibliotheken worden bovendien landelijk en provinciaal ondersteund in hun rol als facilitator van non formeel onderwijs. De Bibliotheek Salland heeft bij omliggende Taalpunten een actieve rol en kan die ervaring inzetten. Binnen de stuurgroep van het Taalpunt Olst-Wijhe is het werkgeverschap voor de Taalpunt coördinator bij de Bibliotheek belegd. Van hieruit kan de Bibliotheek ook het Taalpunt Olst-Wijhe ondersteunen en actief bijdragen aan de volgende stap

4. (Preventieve) activiteiten

De gemeente Olst-Wijhe biedt op verschillende vlakken preventief aanbod. De gemeente Olst-Wijhe is verantwoordelijk voor een aanbod gericht op voor- en voerschoolse educatie en voor- en vroegtijdig schoolverlaten. Verder kan de gemeente Olst-Wijhe problemen met basisvaardigheden signaleren, bijvoorbeeld bij werk en inkomen, WMO en schuldhulpverlening. Wanneer het nodig is kan er doorverwezen worden naar het taalaanbod.

5 Actiepunten 2023/2024

Vanuit de evaluatie van het ambitieplan zijn een aantal verbeterpunten naar voren gekomen. In de stuurgroep basisvaardigheden zijn er drie actiepunten voor 2023-2024 op de agenda gezet.

1. Verbeteren monitor

Om zicht te krijgen op de resultaten en het effect van de ingezette taaltrajecten moet de monitor verbeterd worden. Het Taalpunt gaat hierin komende twee jaar verbeteracties uitzetten. Stichting Lezen & schrijven gaat daarbij het Taalpunt ondersteunen. Zo moet er o.a. meer met leerplannen gewerkt worden en gaat dit op een andere manier geregistreerd worden. Op deze manier verwachten we meer zicht te krijgen op de resultaten.

2. Verbreden aanbod digitale vaardigheden

Per 1 januari 2023 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de instandhouding (en het breder uitzetten) van de informatiepunten. De uitvoering hiervan wordt belegd bij stichting Bibliotheek Salland. De IDO's, Informatiepunten Digitale Overheid, zijn bedoeld voor kwetsbare, vaak niet digitaal vaardige, inwoners van onze gemeenten in een brede leeftijdsgroep (18+). Een IDO is een fysiek, laagdrempelig hulppunt waar inwoners terecht kunnen voor:

- Hulp bij het digitale verkeer met publieke en private dienstverleners;
- Het volgen van en begeleiding naar cursussen digitale vaardigheden;
- Informatie over de digitale samenleving;
- Algemene inhoudelijke informatie over publieke en private dienstverleners;
- Doorverwijzing naar de bevoegde publieke dienstverlener of professionele hulpverlener.

De IDO's gaan nauwe samenwerking zoeken met het Taalpunt. Dit zodat wanneer er een hulpvraag is bij een inwoner op het gebied van basisvaardigheden het Taalpunt een aanbod kan bieden of doorverwezen naar het formele of non-formele taalaanbod.

3. Bereik van NT1'ers

Dit is zowel landelijk, regionaal als lokaal een aandachtspunt. In Olst-Wijhe is te zien dat er weinig tot geen verwijzingen komen vanuit de gemeente zelf naar het Taalpunt (formeel en non-formeel aanbod). De actie voor de komende twee jaar is om deze reden dan ook dat medewerkers binnen het sociaal domein worden geschoold in het signaleren, herkennen is doorverwijzen van inwoners die moeite hebben met de basisvaardigheden. Stichting Lezen & Schrijven kan deze training aanbieden binnen de gemeente.

Daarnaast is met de start van de IDO's de verwachting dat NT1'ers eerder in beeld zijn en zij hierdoor eerder worden doorverwezen naar het Taalpunt.

5.1 Ontwikkelingen en daaropvolgende actiepunten

Naast de evaluatie van het Taalpunt zijn er landelijke ontwikkelingen die invloed hebben op het Taalaanbod binnen onze eigen gemeente. Aangezien deze ontwikkelingen om nieuwe afspraken vragen zijn deze meegenomen in de actiepunten voor 2023/2024.

4. Nieuwkomers

Te zien is dat er afgelopen jaren een toename is gekomen van nieuwkomers. De verwachting dit alleen maar toe neemt. Er zijn twee categorieën, de statushouders en Oekraïners.

Statushouders

De statushouders moeten eerst een inburgeringstraject volgen. Binnen drie jaar moet de cursus afgesloten worden met een inburgeringsexamen. Na dit traject kunnen statushouders zich melden bij het Taalpunt als zij nog een hulpvraag hebben op het gebied van basisvaardigheden.

Oekraïners

De Oekraïense vluchtelingen hoeven geen inburgeringstraject te volgen. Binnen de Oekraïense opvang is nu binnenshuis onderwijs geregeld. Er zijn vrijwilligers en docenten die de Oekraïners ondersteunen bij hun basisvaardigheden.

Actie

Door de toegenomen vraag op het gebied van taal en basisvaardigheden zijn er verschillende initiatieven gestart binnen de gemeente Olst-Wijhe om hierin de nieuwkomers te ondersteunen. Tegelijkertijd was de vacature van de taalpuntcoördinator niet ingevuld. Hierdoor is er los aanbod gekomen dat niet op elkaar is afgestemd. Het aanbod is nu versnipperd en onduidelijk voor de inwoners, vrijwilligers en professionals. Binnen de stuurgroep basisvaardigheden gaat er een stroomschema ontwikkeld worden waardoor de doorverwijzing naar een passend basisvaardigheden aanbod overzichtelijk wordt. De Taalpuntcoördinator heeft hierin een belangrijke rol om de vraag van de inwoner te koppelen aan het aanbod.

5. Overstap arbeidsregio Zwolle 2024

Vanaf 2024 is het de verwachting dat de gemeente Olst-Wijhe over gaat naar de Arbeidsmarktregio Zwolle. In 2024 blijven de WEB-middelen nog gekoppeld aan de Arbeidsmarktregio Stedendriehoek & Noordwest-Veluwe. 2024 willen we gebruiken als een overgangsjaar om ook vanuit de WEB-middelen aan te sluiten bij de Arbeidsmarktregio Zwolle. In de Arbeidsmarktregio Zwolle koopt de gemeente zowel het formele als non-formele taalaanbod zelf in. Daarbij wordt ook zelfstandig een keuze gemaakt tussen de verhouding formeel en non-formeel leren. Binnen de stuurgroep basisvaardigheden moet er een keuze gemaakt worden hoe deze verdeling eruit moet komen te zien en welke vervolgsafspraken daaruit voortkomen. Daarnaast moet de gemeente dan zelf formeel taalaanbod inkopen en samenwerkingsafspraken met de taalaanbieder maken.

Het actiepunt verbeteren monitor is om deze reden ook van belang om zicht te krijgen in de hulpvragen binnen de gemeente Olst-Wijhe. Zodat hier vanuit een passend formeel aanbod ingekocht kan worden.

De overstap naar de Arbeidsmarktregio Zwolle ondersteunt ook het proces om meer samen te werken met de gemeenten Raalte en Ommen. De gemeenten Raalte en Ommen zijn gekoppeld aan de Arbeidsmarktregio Zwolle en de Taalpunten in Raalte en Ommen vallen onder dezelfde bibliotheek als het Taalpunt Olst-Wijhe. De verwachting is dat het formele aanbod binnen de gemeente Olst-Wijhe ook hetzelfde gaat zijn als in de gemeente Raalte, waardoor het gehele taalaanbod vergelijkbaar gaat zijn en er door intensievere samenwerking meer efficiency ontstaat.

6 Financiën

Vanuit de centrumgemeente Apeldoorn (Arbeidsmarktregio Stedendriehoek & Noordwest-Veluwe) worden de WEB-middelen verdeelt. Formeel onderwijs wordt ingekocht binnen de Arbeidsmarktregio, informeel onderwijs koopt de gemeente Olst-Wijhe zelf in.

Middelen Olst-Wijhe	2023
Specifieke uitkering WEB	€ 64.289,00
Bijdrage gemeente Olst-Wijhe	€ 21.940,00
Inzet reserve WEB-middelen Olst-Wijhe	€ 6.549,00
Totaal middelen	€ 92.778,00
Formeel onderwijs Toptaal	€ 25.500,00
Informeel onderwijs Taalpunt Olst-Wijhe	€ 67.278,00
Totale uitgaven	€ 92.778,00

Het Taalpunt probeert de uitvoering zo goed mogelijk vorm te geven binnen de beschikbare middelen.

7 Bibliografie

ROA, Etil, ECBO. (2020). *Wetenschappelijke Verantwoording Doelgroepenanalyse Laaggeletterden*.